

Když se rektori, biskup a vědci sejdou u jednoho stolu...

Interdisciplinarita neboli mezioborová spolupráce. Proč ji pěstovat, jak má vypadat smysluplná interdisciplinarita, jak vysoké školy přispívají k oborovému dialogu a co může dát studentům a společnosti? Takové otázky i odpovědi na ně zaznívaly na panelové diskusi Interdisciplinarita – věda a vzdělávání na pomezí oborů. Druhý ročník panelové diskuse o vztahu humanitních a společenských oborů a disciplín přírodních i technických uspořádala katedra filozofie Fakulty filozofické ZČU v roce 2019.

Organizátoři diskuze pozvali do prostor plzeňské Moving Station zástupce světa humanitních, přírodních i technických věd, a to ze sféry duchovní, vysokoškolské i private. V dopolední části diskutovali studenti různých doktorských oborů filozofických fakult ZČU a Univerzity Karlovy. Odpolední blok, který zahájil rektor Západočeské univerzity Miroslav Holeček, přinesl k tématu mezioborovosti řadu zajímavých podnětů.

„Univerzita má ve svém názvu to, že v oblasti vědění směřuje nejen do hloubky, ale také k ‚jednomu – ad unum vertere‘. Vždy tedy existovala vnímavost pro to, že do hloubky jdoucí vědomosti a zkušenosti musí také směřovat k pochopení celku,“ uvedl plzeňský biskup Tomáš Holub. Připomněl, že ve společnosti byli vždy obdivováni lidé, kteří byli schopni vnímat věci z různých pohledů. S čím dál užší specializací však začalo být téměř nemožné kombinovat vědění jdoucí do hloubky a zahrnující celek. Nejsme-li schopni interdisciplinaritu obsáhnout z hlediska kvantity, musíme se pokusit o kvalitativní obsázení znalostí a vložit do interdisciplinarit otázky po smyslu.

„Vážně míněná interdisciplinarita znamená, že do konkrétních poznatků budeme zcela vědomě vstupovat s otázkou PROČ. Proč má smysl věci zkoumat do hloubky? K čemu chceme směřovat?“ uvedl biskup

s tím, že tato otázka musí být nosnou společnou platformou, na jejímž základě má propojování oborů svůj význam. „Otázka smyslu je zároveň otázkou určité spirituality vědění, tedy toho, jaký rozměr duchovního potenciálu je v tom, že člověk věci ví. Z pohledu duchovního lze uchopit znalost dvěma způsoby. Jedna rovina je rovina moci, pro niž je příznačná snaha ovládat, druhá rovina v sobě zahrnuje schopnost sloužit, vytvářet solidaritu, prostor pro vzájemnost a dobro,“ řekl Tomáš Holub. Zodpovědností těch, kteří o interdisciplinaritu usilují, má podle něj být právě směřování k dobru.

Rektor Univerzity Palackého v Olomouci Jaroslav Miller nahlédl na mezioborovost z praktického pohledu. Připomněl, že v rychle se měnící společnosti lidé mnohem častěji než dříve mění také svoji práci. O úspěchu absolventů podle něj nerozhoduje znalost konkrétního oboru, ale flexibilita, schopnost adaptace a určitá míra kreativity. Tím by se podle Jaroslava Millera měla řídit diskuse o studijních programech. Bakalářské programy by podle rektora olomoucké univerzity měly být zaměřeny širěji. „Řešení podle mého názoru spočívá v tom, umožnit takzvanou pozdější volbu, prodloužit bakalářské studium na čtyři roky s tím, že v prvním ročníku bude společný základ, který studentům poskytne vhled do více oborů,“ navrhl Miller.

Jan Romportl, absolvent kybernetiky na Fakultě aplikovaných věd ZČU, který se na doktorské úrovni zabýval také filozofií vědy na Fakultě filozofické ZČU, hovořil o globálních existenčních rizicích a umělé inteligenci. „Umělá inteligence mě vždycky bavila tam, kde končí její inženýrská část a začíná spojení s člověkem,“ řekl Jan Romportl. Právě výzkumu v oblasti aplikované umělé inteligence a řečových technologií se věnoval na katedře kybernetiky. Vyučoval také předměty zabývající se vztahem nových technologií k člověku, historií kybernetiky a filozofickými otázkami souvisejícími s umělou inteligencí. Jak prohlásil na panelové diskusi o interdisciplinaritě: „Umělá inteligence potřebuje humanitně vzdělané lidi, kteří mají schopnost algoritmického myšlení, a zároveň technicky vzdělané lidi, kteří chápou, co je etika.“

„Interdisciplinaritu spojují se svobodou, ale jak mě kdysi upozornil Zdeněk Pinc, interdisciplinarita obsahuje také téma disciplíny,“ řekl rektor ZČU Miroslav

Holeček. „Ve škole se učíme disciplínu, jak pracovat s pojmy, jak jim rozumět, jak přemýšlet,“ přiblížil. „Tím, že budeme schopni, a to s určitou pokorou, nahlédnout do světa toho druhého a pochopit, jak přemýšlí, jakou má vnitřní disciplínu a pravidla, potom dokážeme společně komunikovat, můžeme si navzájem rozumět a vytvářet skutečně fungující interdisciplinární týmy,“ dodal Holeček.

Pedagog Fakulty humanitních studií UK, filozof a publicista Zdeněk Pinc hovořil mimo jiné o tom, co znamená pojem věda. „Věda, epistemé, znamená vědění, které je spolehlivé, pevné, racionální a logické, je to vědění, za které může člověk převzít odpovědnost,“ připomněl. S příspěvky týkajícími se tématu mezioborovosti vystoupili také ekonom a pedagog Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava Martin Macháček, matematik a filantrop Karel Janeček a filozof z Fakulty filozofické ZČU Libor Benda. ●

Jan Romportl, absolvent kybernetiky na Fakultě aplikovaných věd ZČU, který se na doktorské úrovni zabýval také filozofií vědy na Fakultě filozofické ZČU, hovořil o globálních existenčních rizicích a umělé inteligenci.